



EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI

Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS SPECIALIOJOJE ATASKAITOJE

Priemonės, kuriomis siekiama sudaryti
palankesnes sąlygas keliauti ES per COVID-19
pandemiją

Svarbios iniciatyvos, kurių poveikis – nuo sėkmingo iki riboto
naudojimo

Turinys

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI	2
II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS	3
1. Sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvo kūrimas	3
2. ES keleivio buvimo vietos anketos priemonių ir sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvo naudojimas.....	4
3. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo panaikinimo mechanizmo kūrimas	4
4. Saugumo kontrolės priemonės ir suklastoti pažymėjimai	5
5. ES skaitmeninis COVID pažymėjimas kaip tarptautinis standartas ir palankesnes sąlygas keliauti sudaranti priemonė	6
III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJAS.....	6
1. 1 rekomendacija. Pašalinti priežastis, dėl kurių ES skaitmeninės keleivių buvimo vietos anketos mažai naudojamos	6
2. 2 rekomendacija. Supaprastinti komunikaciją dėl incidentų, susijusių su ES skaitmeniniu pažymėjimu	6
3. 3 rekomendacija. Parengti atitinkamas ES priemones būsimoms krizėms	7

Šiame dokumente pateikiami Europos Komisijos atsakymai į Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos pastabas pagal [Finansinio reglamento 259 straipsnį](#), kurie turi būti paskelbti kartu su specialiaja ataskaita.

I. KOMISIJOS ATSAKYMAI GLAUSTAI

Kad būtų palengvintas laisvas judėjimas ES ir apsaugota visuomenės sveikata per COVID-19 pandemiją, Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, sukūrė įvairias skaitmenines priemones. Prie šių priemonių priskiriamas ES skaitmeninis COVID pažymėjimas¹, tinklų sietuvas, prie kurio buvo prijungtos nacionalinės sąlytį turėjusių asmenų atsekimo taikomosios programos visoje ES, ir pastangos skatinti laikytis suderinto požiūrio naudojant keleivio buvimo vietos anketas (KBVA).

ES skaitmeninis COVID pažymėjimas – tai bendra sąveikiųjų COVID-19 skiepavimo, tyrimo ar persirgimo pažymėjimų išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistema. ES skaitmeninius COVID pažymėjimus pripažįstant visose valstybėse narėse, sudarytos palankesnės sąlygos ES piliečiams keliauti pandemijos metu. Glaudžiai bendradarbiaudama su valstybių narių ekspertais, kuriems atstovaujama e. sveikatos tinkle ir Sveikatos saugumo komitete², Komisija ypatingą dėmesį skyrė tam, kad užtikrintų, jog ES skaitmeninis COVID pažymėjimas atspindėtų pagrindines ES vertybes ir principus, kaip antai nediskriminavimą, asmens duomenų apsaugą, privatumą, saugumą ir atvirumą.

ES skaitmeninis COVID pažymėjimas yra labai svarbus Europos atsako į COVID-19 pandemiją elementas. Iki 2022 m. rugsėjo mėn. vien ES ir EEE šalyse buvo išduota daugiau kaip 2 mlrd. pažymėjimų. Šios priemonės sėkmė taip pat padėjo paspartinti sveikatos priežiūros skaitmeninimą visose valstybėse narėse. Komisija ir valstybės narės svarsto, kaip techninė infrastruktūra, kuria pagrįstas ES skaitmeninis COVID pažymėjimas, ateityje galėtų būti pritaikoma kitais naudojimo atvejais. ES skaitmeninis COVID pažymėjimas taip pat sulaukė didelio ES nepriklausančių šalių susidomėjimo. Nuo 2022 m. spalio mėn. prie šios sistemos prisijungė 49 trečiosios šalys ir teritorijos penkiuose žemynuose³ po to, kai jų sistemos buvo pripažintos lygiavertėmis ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemai⁴.

Rengiant ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemą įkvėpimo buvo semiamasi iš darbo, atlikto kuriant sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvą. Nauji skaitmeninio sąlytį turėjusių asmenų atsekimo sprendimai buvo pradėti kurti dar 2020 m. balandžio mėn. ir baigti parengus bendrą ES priemonių rinkinį valstybėms narėms, skirtą mobiliosioms programėlėms, kuriomis siekta atsekti sąlytį turėjusius asmenis kovojant su COVID-19⁵. 2020 m. rugsėjo mėn. Komisija įdiegė sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvą, o 2020 m. spalio mėn. prie šio tinklų sietuvo pirmosios šalys prijungė savo nacionalines sąlytį turėjusių asmenų atsekimo taikomas programas, kad

¹ 2021 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/953 dėl sąveikiųjų COVID-19 skiepavimo, tyrimo ir persirgimo pažymėjimų (ES skaitmeninio COVID pažymėjimo) išdavimo, tikrinimo ir pripažinimo sistemos, kuria siekiama sudaryti palankesnes sąlygas asmenims laisvai judėti COVID-19 pandemijos metu. Galima rasti čia: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32021R0953>

² https://health.ec.europa.eu/health-security-and-infectious-diseases/preparedness-and-response/health-security-committee-hsc_lt

³ Visą sąrašą galima rasti čia: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/safe-covid-19-vaccines-europeans/eu-digital-covid-certificate_lt#recognition-by-the-eu-of-covid-certificates-issued-by-third-non-eu-countries

⁴ Kaip numatyta Reglamento (ES) 2021/953 8 straipsnio 2 dalyje. Šveicarija prie sistemos yra prijungta priėmus sprendimą pagal Reglamento (ES) 2021/953 3 straipsnio 10 dalį. Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija tiesiogiai prijungtos į EEE susitarimą įtraukus Reglamentą (ES) 2021/953.

⁵ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-04/covid-19_apps_en_0.pdf

naudotojai galėtų keliauti į užsienį, naudodami savo nacionalinę sąlytį turėjusių asmenų atsekimo taikomąją programą, ir būtų remiamas tarpvalstybinis sąlytį turėjusių asmenų atsekimas.

2022 m. kovo mėn. sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvo aktyvumas buvo didžiausias – per vieną dieną buvo nusiųsta apie 700 000 raktų.

Be sėkmingo ES skaitmeninio COVID pažymėjimo diegimo, sąlytį turėjusių asmenų atsekimas naudojant KBVA buvo pagrindinis kovos su SARS-CoV-2 elementas. Komisija dviem būdais skatino laikytis suderinto požiūrio naudojant KBVA. Ji rėmė bendros iniciatyvos „EU Healthy Gateways“ darbą kuriant bendrą KBVA šabloną ir taikomąją programą (angl. ES dPLF⁶), kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos naudoti panašią skaitmeninę KVBA visoje ES⁷. Kartu ji sukūrė KVBA mainų platformą, kad dalyvaujančios valstybės narės galėtų greitai ir automatiškai keistis keleivių duomenimis. Taigi nuo 2021 m. birželio 1 d. valstybės narės galėjo prisijungti prie šios platformos ir keistis visų transporto rūšių, kurių KVBA jos rinko, keleivių duomenimis.

II. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į PAGRINDINES EUROPOS AUDITO RŪMŲ PASTABAS

1. Sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvo kūrimas

Dėl sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvo Komisija surengė išsamias konsultacijas su valstybėmis narėmis⁸. Po šių konsultacijų e. sveikatos tinklas priėmė bendrą ES priemonių rinkinį valstybėms narėms, skirtą mobiliosioms programėlėms, kuriomis siekta atsekti sąlytį turėjusius asmenis kovojant su COVID-19⁹, sąveikumo gaires¹⁰, specifikacijas, skirtas sąlytį turėjusių asmenų atsekimo taikomosioms programoms,¹¹ ir sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvą¹².

Tačiau nacionalinės kovos su COVID-19 pandemija strategijos valstybėse narėse skyrėsi ir ne visos valstybės narės nusprendė diegti sąlytį turėjusių asmenų atsekimo taikomąsias programas. Dauguma valstybių narių pritarė sąlytį turėjusių asmenų atsekimo taikomųjų programų, kurios buvo sąveikios tarpvalstybiniu mastu, diegimui, o 19 iš 22 šalių galiausiai prisijungė prie sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvo. Tos valstybės narės, kurios pasirinko su sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvu nesuderinamas technologijas, naudojosi bendru ES priemonių rinkiniu ir glaudžiai bendradarbiavo su ES šioje srityje.

⁶ Europos Sąjungos skaitmeninė keleivio buvimo vietos anketa.

⁷ Galima rasti čia: <https://app.euplf.eu/>

⁸ Audito Rūmų specialiosios ataskaitos XX/2022 28–29 dalys, 3 diagrama.

⁹ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-04/covid-19_apps_en_0.pdf

¹⁰ https://health.ec.europa.eu/system/files/2020-05/contacttracing_mobileapps_guidelines_en_2.pdf

¹¹ https://health.ec.europa.eu/publications/ehealth-network-guidelines-eu-member-states-and-european-commission-interoperability-specifications_en

¹² https://health.ec.europa.eu/publications/technical-specifications-interoperability-contact-tracing-apps-ehealth-network-guidelines-eu-member_en

2. ES keleivio buvimo vietos anketos priemonių ir sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvo naudojimas

Sąlytį turėjusių asmenų atsekimo taikomųjų programų ir atitinkamai sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvo sėkmė labai priklausė nuo to, ar jas priims plačioji visuomenė. Nors atsiuntimų apimtis valstybėse narėse nebuvo vienoda, sąlytį turėjusių asmenų atsekimo taikomosios programos buvo savanoriškai atsisiųstos daugiau kaip 74 mln. kartų (2021 m. spalio mėn. duomenimis), o tai viršijo bent 14 šalių 15 proc. gyventojų skaičių. Dėl aukštų šių taikomųjų programų duomenų apsaugos ir saugumo standartų faktinio naudotojų naudojimo stebėseną yra labai ribota. Vis dėlto preliminarios nepriklausomo tyrimo dėl įgytos patirties, geriausios praktikos ir bendro Europos požiūrio į skaitmeninį sąlytį turėjusių asmenų atsekimą epidemiologinio poveikio išvados rodo, kad iki 2022 m. liepos mėn. bendras atsiuntimų skaičius ES ir EEE šalyse siekė beveik 170 mln. Taikomųjų programų naudojimas taip pat labai priklausė nuo valstybių narių vykdomų reklaminių kampanijų ir kitų nefarmacinių priemonių (pvz., atstumo laikymosi, kaukių dėvėjimo, rankų higienos ir kt.), kurių piliečiai buvo raginami imtis siekiant sulėtinti COVID-19 plitimą.

Pasibaigus pandemijai, jei iškiltų poreikis pakartotinai naudoti sąlytį turėjusių asmenų atsekimo tinklų sietuvą, vėl būtų galima naudoti tą pačią teisinę priemonę, kuri buvo panaudota pradiniam jo įdiegimui¹³. Atsižvelgdama į Europos sveikatos sąjungos dokumentų rinkinį¹⁴, Komisija išplėtė Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro (ECDC) įgaliojimus, įtraukdama į juos automatinės sąlytį turėjusių asmenų atsekimo priemones¹⁵, kurios suteiks ECDC galimybę prireikus kurti ir diegti naujas tarpvalstybinio skaitmeninio sąlytį turėjusių asmenų atsekimo priemones.

Svarbu pabrėžti, kad valstybės narės nebuvo teisiškai įpareigosos rinkti KBVA. Tokių priemonių naudojimas ir toliau yra neprivalomas. Be to, visos valstybės narės, pareiškusios norą prisijungti prie KBVA mainų platformos, galėjo tai padaryti.

3. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo panaikinimo mechanizmo kūrimas

Siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą, gali prireikti panaikinti ES skaitmeninius COVID pažymėjimus¹⁶, jei jie buvo išduoti per klaidą, suklastoti arba išduoti sustabdžius nekokybiškos COVID-19 vakcinų partijos galiojimą. ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente jau nustatyta, kad jo patikimumo užtikrinimo sistema gali padėti abipusiai keistis panaikintų pažymėjimų sąrašais, kuriuose nurodomi unikalūs panaikintų pažymėjimų identifikatoriai¹⁷. Todėl valstybės narės galėjo greitai suklastotus pažymėjimus pripažinti negaliojančiais naudodamos sistemos veiklos taisyklių funkciją, t. y. į patvirtinimo programinę įrangą įdiegtą taisyklių rinkinį.

ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamente aiškiai nurodyta, kad unikalūs identifikatoriai yra pažymėjimo duomenų rinkinio dalis, kuri bus naudojama pažymėjimo panaikinimo tikslais. Komisija ir valstybės narės nusprendė ištirti galimybę toliau sudaryti palankias sąlygas tarpvalstybinio mastu

¹³ Tarpvalstybinės sveikatos priežiūros direktyvos (2011/24/ES) 14 straipsnio (e. sveikatos tinklas) įgyvendinimo aktas.

¹⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/european-health-union_lt

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0726>

¹⁶ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos XX/22 44–46 dalis.

¹⁷ ES skaitmeninio COVID pažymėjimo reglamento 4 straipsnio 2 dalis.

automatiškai keistis panaikintų pažymėjimų sąrašais per centrinį ES skaitmeninio COVID pažymėjimo tinklų sietuvą. Taip buvo rastas lankstus sprendimas, leidžiantis valstybėms narėms pasirinkti jų poreikius labiau atitinkantį technologinį metodą.

Šio panaikinimo proceso tvarka nustatyta 2022 m. kovo 22 d. Komisijos įgyvendinimo sprendime 2022/483¹⁸. Panaikinimo mechanizmo techninės specifikacijos susideda iš dvių dalių: viena dalis yra susijusi su ES skaitmeninio COVID pažymėjimo tinklų sietuvu ir jos taikymas yra privalomas. Kita dalis yra susijusi su tuo, kaip valstybės narės iš savo nacionalinių infrastruktūrų perduoda panaikintų pažymėjimų sąrašus tokiems pažymėjimams tikrinti naudojamoms taikomosioms programoms, ir jos taikymas nėra privalomas. Kalbant apie pastarąją dalį, valstybės narės gali pasirinkti vieną iš kelių variantų, kuriais visais atsižvelgiama į su privatumu susijusius klausimus.

4. Saugumo kontrolės priemonės ir suklastoti pažymėjimai

Atsižvelgiant į ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos saugumą¹⁹, Komisija, kaip ES skaitmeninio COVID pažymėjimo tinklų sietuvo operatorė, yra atsakinga už moderniausio saugumo užtikrinimą, kad sistema būtų apsaugota nuo rizikos, pažeidžiamumų ir pikty ketinimų turinčių subjektų. Techninis nacionalinių sistemų prijungimo prie ES tinklų sietuvo procesas (angl. *onboarding*) taikomas visoms dalyvaujančioms šalims. Prieš prijungdama dalyvaujančią šalį prie ES skaitmeninio COVID pažymėjimo tinklų sietuvo, Komisija nuodugniai patikrina, ar atitinkama šalis laikosi saugumo reikalavimų, taikomų techniniam prijungimui prie ES skaitmeninio COVID pažymėjimo tinklų sietuvo. Toks testavimas atliekamas siekiant patikrinti, ar įdiegtos visos saugiam prisijungimui reikalingos saugumo priemonės.

Atsakomybė už saugumo kontrolės priemones ES skaitmeninio COVID pažymėjimo išdavimo ir susijusio prisijungimo prie nacionalinės vidinės infrastruktūros (nacionalinės sistemos, prijungtos prie centrinio ES skaitmeninio COVID pažymėjimo tinklų sietuvo) lygmeniu tenka valstybei narei arba trečiajai šaliai. Dalyvaujančios šalys, kurdamos ir eksploatuojamos savo nacionalines sistemas ir paslaugas, turi laikytis atitinkamų kibernetinio saugumo ir duomenų apsaugos teisės aktų, kurių vykdymas priklauso konkrečių nacionalinių institucijų kompetencijai. Komisija sistemingai reikalauja, kad visos valstybės narės ir trečiosios šalys pateiktų įsivertinimą, kuriuo papildomai užtikrintų, kad šalis konkrečiai atsižvelgė į tam tikrą riziką. Jei nesilaikoma kurio nors iš šių reikalavimų, neleidžiama prisijungti prie ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos.

Bet kokia su ES skaitmeniniu COVID pažymėjimu susijusi nesąžininga veikla, pavyzdžiui, atvejai, kai asmenys, turintys teisėtą prieigą prie sistemos, išduoda techniškai galiojančius pažymėjimus, nors pagrindinis medicininis įvykis neįvyko, yra laikoma nusikalstama veika, už kurią baudžiama pagal nacionalinę teisę, ir tokia veikla nėra laikoma kibernetine ataka. Būtina atskirti saugumo kontrolės priemones nacionalinės vidinės infrastruktūros lygmeniu ir pažymėjimų išdavimo sistemas nacionaliniu lygmeniu eksploatuojančių asmenų pikty ketinimus. Nacionalinės vidinės sistemos nebuvo pažeistos ir prieigos prie jų nebuvo gavę leidimo neturintys asmenys.

Kibernetinio saugumo sumetimais ES skaitmeninis COVID pažymėjimas yra saugus. Su rizika, kad leidimą turintys darbuotojai gali teisėtai prisijungti prie išdavimo sistemų ir išduoti techniškai

¹⁸ 2022 m. kovo 21 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/483, kuriuo iš dalies keičiamas įgyvendinimo sprendimas (ES) 2021/1073, kuriuo nustatomos ES skaitmeninio COVID pažymėjimo patikimumo užtikrinimo sistemos, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/953, techninės specifikacijos ir įgyvendinimo taisyklės. Galima rasti čia: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32022D0483>

¹⁹ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos XX/22 51–56 dalis.

galiojančius, bet suklastotus pažymėjimus, susijusios dalyvaujančių šalių institucijos tvarkosi pagal savo nacionalinius teisės aktus ir prieigos kontrolės procedūras.

5. ES skaitmeninis COVID pažymėjimas kaip tarptautinis standartas ir palankesnes sąlygas keliauti sudaranti priemonė

Valstybės narės plačiai naudojo ES skaitmeninį COVID pažymėjimą²⁰, kuris buvo veiksmingas sudarant palankesnes sąlygas keliauti²¹. Taip pat jis buvo priimtas tinkamu laiku²². ES skaitmeninis COVID pažymėjimas buvo labai svarbus Europos atsako į COVID-19 pandemiją elementas ir greitai tapo standartu Europoje ir už jos ribų. Jis turėjo teigiamą poveikį laisvam judėjimui tuo metu, kai valstybės narės ribojo jo įgyvendinimą visuomenės sveikatos sumetimais.

Teigiamas ES skaitmeninio COVID pažymėjimo sistemos poveikis juntamas už ES ribų, nes ji tapo pasauliniu standartu, tvirtai pagrįstu ES atvirumo, saugumo ir duomenų apsaugos vertybėmis. Tai rodo didelis trečiųjų šalių susidomėjimas prisijungti prie ES skaitmeninių COVID pažymėjimų sistemos, kuri yra vienintelė tarptautiniu mastu plačiai veikianti COVID-19 pažymėjimų sistema. Ši sėkmė padėjo atnaujinti saugias tarptautines keliones ir užtikrinti atsigavimą visame pasaulyje.

Komisija tebėra visapusiškai įsipareigojusi kuo greičiau grįžti prie laisvo judėjimo be apribojimų. Nuo 2022 m. spalio mėn. visos valstybės narės panaikino kelionių ES viduje apribojimus, įskaitant reikalavimą turėti ES skaitmeninį COVID pažymėjimą. Nors ES skaitmeninis COVID pažymėjimas parodė, kad ES institucijos ir valstybės narės gali pasiekti apčiuopiamų rezultatų, naudingų ES piliečiams, jo panaikinimas bus ženklas, kad pandemija ir su ja susiję apribojimai įveikti.

III. KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ REKOMENDACIJAS

1. 1 rekomendacija. Pašalinti priežastis, dėl kurių ES skaitmeninės keleivių buvimo vietos anketos mažai naudojamos

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. gruodis)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai ir konsultuosis su valstybėmis narėmis tarpininkaujant Sveikatos apsaugos komitetui bei bendradarbiaus su ECDC dėl jos įgyvendinimo.

2. 2 rekomendacija. Supaprastinti komunikaciją dėl incidentų, susijusių su ES skaitmeniniu pažymėjimu

(Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. birželis)

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

²⁰ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos XX/22 69–70 dalis ir 4 diagramą.

²¹ Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos XX/22 72 ir 74 dalis ir 5 diagramą.

²² Žr. Audito Rūmų specialiosios ataskaitos XX/22 28 ir 35 dalis.

2021 m. lapkričio mėn. buvo įsteigtas e. sveikatos tinklo kuruojamas Saugumo komitetas. Jo tikslas – išanalizuoti visus incidentus po to, kai problema buvo tinkamai užkardyta, aptarti ir skleisti įgytą patirtį bei rekomenduoti saugumo patobulinimus. Komitetas nėra pirmoji gynybos linija, o kompetentingų institucijų keitimosi informacija mechanizmas, skirtas tik ES skaitmeniniam COVID pažymėjimui. Saugumo sumetimais Komitetas negali kištis ir skleisti informacijos, kol incidentas nėra tinkamai išspręstas ir užkardytas nacionaliniu lygmeniu.

Komisija išanalizuos, kokių tolesnių veiksmų galima imtis, kad būtų sustiprintas dalyvavimas komitete ir pagerintas kompetentingų institucijų keitimasis informacija.

Komisija mano, kad šis Saugumo komitetas yra neatsiejama ir veiksminga bendros ES skaitmeninio COVID pažymėjimo struktūros dalis, todėl jį įtrauks į bet kokį atnaujinimo planą, kuris bus atsakyme į 3 rekomendaciją nurodytos priemonės, susijusios su šioje ataskaitoje aptariamų priemonių pakartotiniu naudojimu, dalis.

Atsižvelgdama į tai ir vykdydama veiksmus pagal 3 rekomendaciją, Komisija taip pat išanalizuos, kaip reikėtų pritaikyti ir išplėsti Saugumo komitetą ir jo komunikacijos mechanizmus, kad būtų galima tinkamai ir suderintai patenkinti papildomus dėl saugumo incidentų, susijusių su būsimomis pandeminėmis krizėmis, ne tik COVID-19, atsirandančius poreikius.

3. 3 rekomendacija. Parengti atitinkamas ES priemones būsimoms krizėms

- a) Nustatyti COVID-19 pandemijos metu sukurtas ES priemones, kurios buvo naudingiausias piliečiams ir valstybėms narėms, ir parengti procedūras, kaip greitai atnaujinti jų veikimą būsimų ekstremaliųjų situacijų atveju (Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. rugsėjis)**

Komisija pritaria 3 rekomendacijos a punktui, tačiau pažymi, kad ši analizė priklausys nuo konkrečios priemonės ir krizės.

Savo komunikate dėl transporto sektoriui skirtu nenumatytų atvejų plano²³ Komisija pažymėjo, kad jei kiltų panaši į COVID-19 krizė, Komisija ir valstybės narės turėtų remtis patirtimi, įgyta rengiant bendrą ES skaitmeninių keleivio buvimo vietos anketų šabloną ir platformą, kurioje dalijamasi keleivių duomenimis siekiant tarpvalstybinio mastu atsekti sąlytį turėjusius asmenis. ES lygmeniu sukurtos priemonės prireikus turėtų būti greitai ir lengvai vėl aktyvuojamos.

Be to, 2022 m. rugsėjo 19 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo nustatoma Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose priemonė²⁴. Šia priemone siekiama sukurti lankstų ir skaidrų mechanizmą, skirtą greitai reaguoti į ekstremaliosias situacijas ir krizes, keliančias grėsmę bendrosios rinkos veikimui. Tikslas – užtikrinti ES reagavimo į krizes koordinavimą, solidarumą ir nuoseklumą ir apsaugoti bendrosios rinkos veikimą, visų pirma užtikrinant tolesnį laisvą asmenų, prekių ir paslaugų judėjimą. Reglamentu taip pat būtų suteikta teisė Komisijai ir valstybėms narėms sukurti sąveikiąsias skaitmenines priemones arba IT infrastruktūras, kuriomis šie tikslai būtų remiami.

²³ COM(2022) 211 *final*.

²⁴ COM(2022) 459 *final*.

Taip pat svarbu pabrėžti, kad kai kurios analizuotos ES priemonės, ypač ES skaitmeninis COVID pažymėjimas, buvo specialiai sukurtos kaip atsakas į COVID-19 pandemiją. Teisės aktų leidėjai jas iš dalies aiškiai apribojo tik numatytu pandemijos laikotarpiu, siekdami palengvinti ES piliečių ir jų šeimos narių teisę laisvai judėti šiuo išskirtiniu laikotarpiu. Tai neišvengiamai turės įtakos tam, ar tikslinga parengti procedūras, kuriomis būtų galima jas vėl aktyvuoti.

b) Integruoti ES priemones, užtikrinant sinergiją arba supaprastinimą, pavyzdžiui, sukuriant vieną prieigos tašką visiems keleivių buvimo vietos anketos sprendimams (Tikslinė įgyvendinimo data: 2024 m. rugsėjis)

Komisija pritaria 3 rekomendacijos b punkte pateiktai rekomendacijai. Darbas bus vykdomas po 1 rekomendacijoje nurodytų konsultacijų, jam reikės tinkamo teisinio pagrindo ir jis priklausys nuo epidemiologinės situacijos.

c) Kartu su valstybėmis narėmis analizuoti, ar reikia papildomų priemonių galimoms būsimums krizėms įveikti (Tikslinė įgyvendinimo data: 2023 m. rugsėjis)

Komisija pritaria 3 rekomendacijos c punkte pateiktai rekomendacijai. Atsižvelgiant į tai, taip pat svarbus pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo nustatoma bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo ekstremaliose situacijose priemonė.